
Program

Etikk og kommunikasjon med den alvorlig syke pasient

10.-13.06.2024 | Trondheim

Dag 1 – Mandag 10. juni, 2024 – Begreper og problemstillinger

---

Tidspunkt	Tema	Underviser
10.00-10.10	Velkommen – info om <ul style="list-style-type: none"> • Kursstruktur • Læringsmål • Kursprøve	Kursledelse: Erik T Løhre
10.10-10.50	Medisinsk etikk Nye behandlinger innen onkologien <ul style="list-style-type: none"> • Hva skal man informere om? • Hvem skal ha? • Og hvilke preparat? • Og hvem skal betale? • Har KEK en rolle?	Berge Solberg
10.50-11.10	Pause	
11.10-11.35	Risiko i medisinen <ul style="list-style-type: none"> • Risiko for kreftsykdom • Risiko for overbehandling, • Absolutte og relative risikoer	Terje Halvorsen
11.35-11.50	Pause	
11.50-12.10	Onkologi og behovet for kommunikasjonsferdigheter <ul style="list-style-type: none"> • Nåtid og fremtidsperspektiv	Morten Thronæs
12.10-12.25	Pause	
12.25-13.00	Kommunikasjonsutfordringer i forskjellige sykdomsfaser <ul style="list-style-type: none"> • Ved kreftdiagnose • Når «fri for kreft» • Om senskader,	Hanne Tøndel og Morten Thronæs

---

Tidspunkt	Tema	Underviser
	<ul style="list-style-type: none"> • Ved tilbakefall • Integrrert onkologisk og palliativ oppfølging • Tidlig palliativ fase • Sen palliativ fase <p>Helhetlig informasjon vs informasjonsoverload. Porsjonering av info vs underkommunisering</p>	
13.00-14.00	Lunsj	
14.00-14.30	Dødshjelp og livshjelp <ul style="list-style-type: none"> • Egenbestemt livsavslutning • Helsevesenets rolle • Internasjonal situasjon og nasjonale trender	Gitte Hanssen Koksvik
14.30-14.45	Pause	
14.45-17.00	Gruppediskusjoner om gjennomgåtte tema med korte gjennomganger i plenum	Morten Thronæs og Hanne Tøndel

Dag 2 – Tirsdag 11. juni. 2024 - Kommunikasjon

Tidspunkt	Tema	Underviser
09.00-09.15	Dagsstruktur (forelesninger på formiddag, praktiske øvelser på ettermiddag)	Kursledelse: Elisabeth Brenne
09.15-09.45	Kommunikasjonsteknikker <ul style="list-style-type: none"> • Inkl. praktiske råd og strategier • Krisehåndtering	Elisabeth Brenne
09.45-10.00	Pause	
10.00-10.30	Plenumsdiskusjon <ul style="list-style-type: none"> • Teknikker man har brukt • Strategier som kan fungere • Strategier med liten suksess • Diskusjon om praktiske kommunikasjonsøvelser (med tre scenarioer):<ul style="list-style-type: none"> ○ Stor mulighet for å bli frisk ○ Livsforlengende behandling kan holde sykdommen i sjakk lenge	Elisabeth Brenne

Tidspunkt	Tema	Underviser
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tumorrettet behandling nytteløst Spesifikk trening på vanskelige deler av kommunikasjonsprosessen Med innspill fra kursdeltakerne	
10.30-10.45	Pause	
10.45-11.20	Pasientmedvirkning og samvalg i onkologien <ul style="list-style-type: none"> • Pasientens autonomi • Pasientens rett til å delta i beslutningsprosessen • Pårørendes rolle og behov for oppfølging Interaktivt med kursdeltakerne	Elisabeth Brenne
11.20-11.30	Pause	
11.30-11.50	Kommunikasjonsstrategier når man møter negative responser	Hanne Tøndel
11.50-12.00	Pause	
12.00-12.30	Kulturforståelse <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsutfordringer i møte med pasienter med annen kulturell bakgrunn enn behandler	Ingebrigt Røen og Dilek Akdeve
12.30-13.30	Lunsj	
13.30-15.00	Praktiske øvelser med skuespillere. Hver LIS har 30 min til disposisjon	Erik T Løhre, Elisabeth Brenne, Morten Thronæs, Tora S. Solheim. Rotasjon av skuespillere
15.00-15.30	Pause	
15.30-17.00	Praktiske øvelser med skuespillere. Hver LIS har totalt en halv time til disposisjon	Løhre, Brenne, Thronæs, Solheim

Dag 3 – Onsdag 12. juni, 2024 - Beslutningsprosesser

Tidspunkt	Tema	Underviser
09.00-09.15	Dagsstruktur <ul style="list-style-type: none"> • Kulturforståelse og kommunikasjonsutfordringer	Kursledelse: Tora S. Solheim

Tidspunkt	Tema	Underviser
	<ul style="list-style-type: none"> • Beslutningsprosesser ved begrensning av livsforlengende behandling	
09.15-09.45	Avslutning av tumorrettet behandling <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan formidle budskapet og samtidig bevare håp?	Tora S. Solheim
09.45-10.00	Pause	
10.00-10.25	Intensivbehandling for onkologiske pasienter <ul style="list-style-type: none"> • Respirator • Sirkulasjonsstøtte • Hvem skal ha? • Og hvem skal ikke ha? • Og hvor intensiv skal behandlingen være?	Pål Klepstad
10.25-10.40	Pause	
10.40-11.05	HLR status <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan forholder vi oss til og praktiserer bruken av dette begrepet? • Kan pasienter med HLR neg status likevel har nytte av intensiv behandling?	Pål Klepstad
11.05-11.20	Pause	
11.20-11.45	Antibiotika, ernæring og væskebehandling i palliativ fase	Erik T Løhre
11.45-12.00	Pause	
12.00-12.30	Den kognitiv svekkede pasient og pårørendes rolle – hvem tar beslutninger på vegne av pasienten?	Ken Andre Klaussen
12.30-13.30	Lunsj	
13.30-15.00	Gruppediskusjoner om intensivbehandling og HLR status begrepet. Med korte gjennomganger i plenum.	Erik T Løhre, Tora S. Solheim
15.00-15.30	Pause	
15.30-17.00	Gruppediskusjoner om støttebehandling i palliativ fase og problemstillinger ved kognitiv svekkelse. Med korte gjennomganger i plenum	Erik T Løhre, Tora S. Solheim

Dag 4 – Torsdag 13. juni, 2024 – Mestring og kollegial ivaretagelse

Tidspunkt	Tema	Underviser
09.00-09.15	Dagsstruktur <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan stå i det og støtte hverandre? • Kursprøve • Evaluering	Kursledelse: Hanne Tøndel
09.15-09.45	Mestringsstrategier for behandlere som møter pasienter i livskrise	Ingebrigt Røen
09.45-10.00	Pause	
10.00-10.30	Plenumsdiskusjon om mestringsstrategier	Anne Kvikstad, Hanne Tøndel
10.30-10.45	Pause	
10.45-11.15	Strategier for kollegial ivaretagelse <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan gjør vi hverandre tryggere og dyktigere • Hvordan håndtere feil?	Hanne Tøndel
11.15-11.30	Pause	
11.30-12.00	Plenumsdiskusjon om kollegial ivaretagelse	Anne Kvikstad, Hanne Tøndel
12.00-13.00	Lunsj	
13.00-14.00	Kursprøve	
14.00-14.15	Pause	
14.15-15.15	Kursevaluering	Erik T Løhre, Elisabeth Brenne, Tora S. Solheim, Hanne Tøndel